

**ДЕРЖВАНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра філософії**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету суспільних наук
_____проф., д.політ.н. Остапець Ю.О.
«_____»_____2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕПІСТЕМОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ФІЛОСОФІЇ

Рівень вищої освіти: **Другий (магістерський)**

Галузь знань: **03 Гуманітарні науки**

Спеціальність: **033 Філософія**

Освітня програма: **Філософія**

Статус дисципліни: **обов'язкова**

Мова навчання: **українська**

Ужгород 2019

Робоча програма навчальної дисципліни «Епістемологічні проблеми сучасної філософії» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань **03 Гуманітарні науки** спеціальності **033 Філософія** освітньої програми **Філософія**.

Розробник: канд. філос. н. Мараєва У. М., доцент кафедри філософії

Робочу програму розглянуто та затверджено на засідання кафедри філософії протокол №11 від «26 » червня 2019 р.

Завідувач кафедри _____ доц. к.філос.н. Левкулич В. В.

Схвалено науково-методичною комісією факультету суспільних наук протокол № _____ від « _____ » _____ 2019 р.

Голова науково-методичної комісії _____ доц. к.іст.н. Стряпко І.О.

© Мараєва У.М., 2019 рік

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2019 рік

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	1	1
Кількість модулів – 1	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи – 9	1	1
	Лекції:	
	22	12
	Практичні (семінарські):	
	20	-
Вид підсумкового контролю: Залік	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: письмовий підсумковий контроль	Самостійна робота:	
	78	108

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальний курс «Епістемологічні проблеми сучасної філософії» спрямований на розкриття найважливіших питань епістемології та теорії пізнання, передбачає висвітлення сучасних тенденцій розвитку філософії у світлі особливостей розвитку сучасної науки. В процесі вивчення курсу особлива увага приділяється питанням сучасної епістемології, статусу та інтерпретації знання у класичній та некласичній традиції, сутності смислу у комунікативних практиках, підвищений інтерес до наукових і позанаукових форм знання, комп'ютерних технологій, нейрофізіології, процесів гуманізації та гуманітаризації науки, що значно впливає на сучасний розвиток науки.

Метою курсу є поглиблення знань з гносеології та епістемології, нове прочитання феномену «знання» під кутом нових досліджень, окреслення актуальних філософських проблем теорії соціального/гуманітарного пізнання та шляхи їх розв'язання, що передбачає систематизацію та узагальнення вже здобутих знань при вивченні фундаментальних філософських дисциплін, розгляд особливостей та перспектив розвитку сучасної науки під впливом інформаційних технологій, поглиблення навичок філософської рефлексії та активне їх залучення до науково-пізнавальної та філософської діяльності.

Завданням навчальної дисципліни є:

- ✓ розкрити зміст та особливості сучасної епістемології у філософсько-теоретичній думці українських та зарубіжних філософів;
- ✓ визначити статус знання, його дискурсивність та легітимації; дати аналіз суб'єкта пізнання з точки зору сучасної епістемології;
- ✓ розкрити сучасне розуміння істини та її релятивний характер;
- ✓ визначити сутність раціональної комунікації у сучасній теорії пізнання;
- ✓ дати порівняльний аналіз проблеми інтерсуб'єктивності в сучасній епістемології; з'ясувати особливості філософської рефлексії тілесності людини у сучасній епістемології; аналіз особливостей та перспектив розвитку сучасної науки у сенсі проблеми суб'єкта та об'єкта пізнання;
- ✓ визначити соціальну природу наукового пізнання як проблему соціальної епістемології.

Курс «Епістемологічні проблеми сучасної філософії» викладається на першому році навчання. Зміст курсу поділений на два змістові модулі, кожен з яких дає цілісну оцінку процесів розвитку філософської думки в контексті історії та культури. Перший змістовий модуль розкриває сучасні підходи до феномену «знання», його статус у сучасній науковій думці, когнітивні та соціокультурні зміни; другий змістовий модуль спрямований на розкриття актуальних проблем сучасної науки, її перспектив розвитку, проблем інтерсуб'єктивності, соціальної епістемології, тілесності знання як ознак сучасної епістемології.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні:

ЗК 1. Вміння виявляти, окреслювати та вирішувати проблеми, що передбачає здатність як до нестандартного розв'язання задач, так і до розв'язання нетипових задач;

ЗК 3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність), що передбачає самостійність міркувань та умовиводів, навички інтелектуального пошуку, залучення нестандартних смислів, зокрема з іншої предметної області;

ЗК 5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації, що передбачає вміння застосовувати для вирішення пізнавальних задач ефективні стратегії і засоби;

ЗК 8. Здатність до абстрактного мислення, оперативного аналізу значних масивів тексту, генералізації їх в загальну смислову структуру, формування достатньої аргументації та верифікації реальних фактологічних даних;

ЗК 11. Здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел, до ефективного використання інформаційних технологій у професійній діяльності;

Фахові:

ФК 1. Знання теоретичних основ філософської науки і суміжних галузей гуманітаристики та суспільних наук;

ФК 3. Навички фахового сприйняття результатів історико-філософського аналізу та інтерпретації творів, ідей і процесів філософської традиції та використання історико-філософської спадщини в осмисленні та розв'язанні власних дослідницьких проблем;

ФК 4. Вміння використовувати методологію та пізнавальні засоби, що властиві обраній філософській спеціальності;

ФК 5. Розуміння зв'язків спеціалізації не лише з іншими напрямками філософського дискурсу, а й з різними інтелектуальними й гуманітарними практиками;

ФК 7. Навички критичної роботи з текстами, застосування різних методів їх аналізу та інтерпретації, опанування методологією герменевтики.

ФК12. Здатність бути активним учасником фахової комунікації, будувати аргументи, відстоювати власну позицію.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 2.4 Епістемологічні проблеми сучасної філософії викладається в 1 семестрі 1-го року навчання.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Філософія», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання:

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Знати теоретичні основи філософської науки і суміжних галузей гуманітаристики та суспільних наук.	ПРН 1
Володіти сучасною спеціалізованою термінологією і засобами виразу думки.	ПРН 2
Знати актуальні проблеми сучасної філософської думки та міждисциплінарної сфери філософії.	ПРН 3
Демонструвати спеціалізовані знання в межах певної філософської проблематики, детермінувати системну обізнаність з відповідною спеціальною літературою.	ПРН 4
Демонструвати знання принципів і закономірностей інтерпретації тексту, опанувати методологічну і філософську герменевтику.	ПРН 5
Екстраполювати спеціальні методології інших соціогуманітарних наук у міждисциплінарний філософський дискурс	ПРН 6
Розуміти і використовувати методологію та сучасні аналітично-інформаційні системи та технології в обраній філософській спеціальності.	ПРН 9
Розуміти зв'язки філософської спеціальності не лише з іншими напрямками філософського дискурсу, а й з різними інтелектуальними й гуманітарними практиками.	ПРН 10
Здійснювати інтелектуальний пошук, вирішувати як типові так і нестандартні задачі.	ПРН 12

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «**Епістемологічні проблеми сучасної філософії**»:

Очікувані результати навчання	Шифр ПРН
Знати теоретичні основи епістемології, її сучасний стан розвитку, основні напрями та парадигми, розуміти специфіку філософського вчення про пізнавальний процес, синтезувати класичне та некласичне потрактування феномену «знання», «істина», «смысл»;	ПРН 1

раціональність та ірраціональність у сучасній теорії пізнання, феномен «тілесності» як сучасну епістемологічну проблему; проблемне поле соціальної епістемології.	
Оперувати ключовими термінами, поняттями та категоріями філософії і науки, аналізувати концепти теорії пізнання, володіти понятійним апаратом гносеології та епістемології.	ПРН 2
Розуміти сучасні тенденції розвитку пізнання і знання, теорії смислу, розуміти і аналізувати сучасну гносеологічну ситуацію, міждисциплінарний характер сучасних епістемологічних досліджень, оцінювати вплив спеціальних наук на розвиток когнітивних процесів та інформаційно-комунікативних технологій як зміни осередку людини.	ПРН 3
Демонструвати спеціалізовані знання в межах певної теоретико-методологічної та історико-філософської проблематики, сполучати системну обізнаність з відповідною спеціальною літературою; працювати з науковими джерелами, зокрема аналізувати й узагальнювати їхній зміст за науковими критеріями; володіти методами опрацювання філософської та наукової літератури українських та зарубіжних фахівців, узагальнення та аналізу матеріалу.	ПРН 4
Опанувати методологічну і філософську герменевтику, демонструвати вміння застосувати відповідну методологію у філософському дослідженні; демонструвати знання принципів і закономірностей інтерпретації основних понять епістемології, їх порівняння у класичній та некласичній, традиційній та сучасній моделі, зокрема поняття «істина», «смысл», «інтерсуб'єктивність», «тілесність», «раціональність», «комунікація» тощо.	ПРН 5
Використовувати набуті знання з навчального курсу «Епістемологічні проблеми сучасної філософії» для виконання всіх видів завдань із програми цього курсу, а також використовувати набуті знання під час вивчення інших наукових дисциплін.	ПРН 6
Розуміти і використовувати наукову та філософську методологію у дослідженні, розробити широкий спектр пізнавальних засобів для рефлексивної діяльності у обраній сфері філософського дослідження; застосовувати інноваційні технології для пошуку і аналізу інформації.	ПРН 9
Аналізувати міждисциплінарний характер філософського дослідження, здатність застосовувати знання, вміння і навички у галузі філософії, політології, соціології, культурології, спеціальних наук та інформаційних технологій; використовувати соціально-філософські та гуманітарні практики у науковому дослідженні,	ПРН 10

узагальнювати сучасні досягнення науки, філософії, культури та суспільної думки.	
Генерувати ідеї для вироблення креативних проектних пропозицій, вміти раціонально організувати проектний процес; застосовувати творчий підхід до вирішення поставлених завдань, розвивати образно-асоціативне мислення; орієнтуватися у досягненнях філософії та науки з метою їх узагальнення та систематизації.	ПРН 12

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- залік;
- стандартизовані тести;
- реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

У процесі викладання навчальної дисципліни «Епістемологічні проблеми сучасної філософії» передбачене застосування як академічних, традиційних, так і проблемно-орієнтованих, інноваційних інтерактивних навчальних технологій. У процесі виконання студентом самостійної роботи перевага надається ініціативному самонавчанню, що дозволяє магістру в межах загальних тем обирати і досліджувати проблемні питання за інтересами.

При викладанні дисципліни «Епістемологічні проблеми сучасної філософії» застосовувалися як традиційні, так і інноваційні та інтерактивні форми занять: проблемна лекція, лекція-конференція, семінар-дискусія, семінар-конференція. Метою таких форм навчання є формування та удосконалення: навиків творчого осмислення інформації, та креативних підходів до її презентації; вміння правильно висловлюватися й аргументувати власну думку; здатності до конструктивного діалогу; критичного мислення, особистісних характеристик (толерантність, комунікабельність, повага до альтернативної думки) тощо.

Перевірка рівня навчальних досягнень студентів з дисципліни «Епістемологічні дослідження сучасної філософії» здійснюється на основі результатів **поточного, модульного та підсумкового (залік) контролів.**

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

За умов кредитної технології навчання контроль успішності студентів поділяється на:

- **поточний контроль**, який здійснюється викладачем безпосередньо в ході вивчення дисципліни на лекціях (фронтальне опитування), практичних заняттях (усний, письмовий, комбінований, тестовий, практичний, презентація).

Оцінюються:

- усні відповіді на семінарських заняттях;
- активність у дискусіях, вміння аргументувати власну позицію;
- виконання практичних завдань;
- контрольні тестування;
- підготовка рефератів та їх захист;
- підготовка усних доповідей;
- підготовка презентації та її захист.

Максимальна оцінка поточного контролю становить 60 балів.

- **модульний контроль успішності**, який здійснюється з метою оцінки рівня засвоєння студентом програми навчальної дисципліни (письмове тестування).
- **підсумковий семестровий контроль**: 100 % семестрової оцінки. За умови успішного виконання у визначені терміни усіх форм роботи протягом вивчення дисципліни студент отримує залік шляхом накопичення балів (автоматично).

Форма підсумкового семестрового контролю: залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (Модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	40	100
12	12	12	12	12		

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (Модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T6	T7	T8	T9	T10	40	100
12	12	12	12	12		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів	Кількість	Максимальна кількість балів
Практичні (семінарські) заняття	5	5	5	5
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні	1	10	1	10
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	1	10	1	10
Презентація	1	5	-	-
Реферат	-	-	1	5
Модульна контрольна робота	1	20	1	20
Разом	100			

Максимальна оцінка з підсумкового (семестрового) контролю становить 100 балів. Бали, отримані студентом, конвертуються в підсумкову оцінку з дисципліни у відповідності до шкали оцінювання.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	
82-89	B	добре	

74-81	C	задовільно	Зараховано
64-73	D		
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

«відмінно»	студент міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок
«добре»	студент добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при

	аналізі практичного
«задовільно»	студент в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю
«незадовільно»	студент не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6. 1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Теоретико-методологічні засади дисципліни

Тема 1. Основні проблеми сучасної епістемології. Натуралістичний та гуманітарний напрямки досліджень в межах сучасної епістемології. Еволюційний, інформаційний, екзистенційно-антропологічний, комунікативний та інші підходи. Розвиток сучасного природознавства та його перспективи. Пізнавальна діяльність суб'єкта та суб'єкт-об'єктні відносини. Прогресивність нейронаук. Квантова теорія свідомості.

Тема 2. Статус знання в сучасній епістемології. Нове прочитання знання. Знання та незнання. Гендерне сприйняття знання. Знання та інтерпретація. Дискурсивність знання. Зв'язок знання та влади, його легітимація. Розуміння наративу. Форми легітимації знання: операціоналізація, прагматизація та технологізація.

Тема 3. Переосмислення статусу суб'єкта пізнання в сучасній епістемології. Еволюційна здатність «бути суб'єктом». Суб'єкт пізнання як системна цілісність. Два підходи до розуміння суб'єкта пізнання: суб'єкт як сукупність стійких, відтворюваних реакцій, функціональних систем та установок, соціальних ролей; суб'єкт як той, хто активно конструює реальність, творчий, інтерпретуючий. Роль несвідомого в пізнанні. Єдність свідомого, несвідомого та діяльності в процесі пізнання. Свідомість як рефлексивність. Усвідомлення як рефлексивна активація суб'єкт-об'єктних відносин. Єдність індивідуального, колективного та соціального суб'єкта.

Тема 4. Сучасне розуміння істини в пізнанні. «Відмова» від істини в сучасній епістемології та її «альтернативи». Роль істини в сучасній науці. Істина і технологічна раціональність. Істина та трансцендентне. Релятивізм як епістемологічна проблема. Релятивізм в епоху ризиків та відповідальності. Універсальність пізнання та варіативність умов і способів реалізації. Потенціал символу в вирішенні проблеми релятивізму. Епістемічний релятивізм в світлі поняття операції.

Тема 5. Сучасна теорія смислу. Смисл як основа комунікативних практик. Логіка смислу Ж. Дельоза: смисл і нонсенс, подія, поверхня, сингулярність, смисл і мова, фантазм. Подолання нерозуміння як габітус. Габітус – смисл – зона обміну. Смисл як прогалина в бутті.

Модуль 2. Сучасні практики філософських досліджень

Тема 6. Комунікативна раціональність в сучасній теорії пізнання. Сутність раціональної комунікації та комунікативна нераціональність. Плинність раціональності комунікації. Критерії раціональності. Раціональність та ірраціональність. Роль метафори в комунікації. Комунікативна раціональність як конструювання смислів (А. Шюц, Н. Еліас). Соціальна теорія про системно-комунікативне поняття раціонального. Спір про первинність та самооцінку.

Тема 7. Проблема інтерсуб'єктивності в сучасній епістемології. Сутність інтерсуб'єктивності та аспекти її розуміння (Е. Гуссерль, А. Шюц, П. Рікьор). Соціально-філософський та соціально-епістемологічний аспекти інтерсуб'єктивності. Міждисциплінарна модель інтерсуб'єктивності. Формування наукової проблеми на інтерсуб'єктивному рівні. Інтерсуб'єктивність в медіареальності. Роль індивідуального в некласичному мисленні. Закони комунікації та інтерсуб'єктивність.

Тема 8. «Тілесність» в пізнанні як сучасна епістемологічна проблема. Суб'єкт та об'єкт пізнання як співвиникаючі емерджентності. Тілесність розуму та розумність тіла, проблема тіла-свідомості. Енактивність тілесного розуму. Тіло як вихідна точка пізнання (М. Мерло-Понті). Активність та інтерактивність суб'єкта пізнання. Єдність тіла та оточуючого середовища. Спроба поєднання наук про життя та філософської теорії пізнання. Сутність епістемологічного конструктивізму. Живий організм як когнітивний агент. Відображення тілесності в мові.

Тема 9. Особливості та перспективи розвитку сучасної науки. «Конфлікт» класичної та неklasичної науки. Проблемність суб'єкта та об'єкта пізнання, їх переосмислення. Хаотичні явища як предмет аналізу сучасного природознавства. Роль випадковостей та самодетермінації. Проблема незворотності часу та статус події. Розуміння технауки (Ж. Оттуа). Культура науки та культура дослідження (Б. Латур). Синергетичний підхід у сучасній науці. Зв'язок науки та інформаційних технологій. Дискурсивність та контекстуальність науки.

Тема 10. Специфіка та проблемність соціальної епістемології. Соціальна детермінованість та соціальна природа наукового пізнання. Сутність соціології пізнання. Предмет соціальної епістемології (Т. Кун, Н. Хенсон, П. Фейерабанд). Соціальні фактори в розвитку наукових ідей. Соціальний конструктивізм Б. Латура та С. Вулгара. «Сильна програма соціології пізнання» (С. Шейпін, Д. Блур, Б. Барнс). Трансформація наукової комунікації. Соціальні мережі для вчених та перспективи діалогу.

6.2 Структура навчальної дисципліни

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
		лекції	Практичні (семінарські)	лабораторні	Індивідуальна робота	Самостійна робота
Модуль 1. Теоретико-методологічні засади сучасної епістемології						
Тема 1. Основні проблеми сучасної епістемології.	14	4	2			8
Тема 2. Статус знання в сучасній	12	2	2			8

епістемології						
Тема 3. Переосмислення статусу суб'єкта пізнання в сучасній епістемології.	11	2	2			7
Тема 4. Сучасне розуміння істини в пізнанні	11	2	2			7
Тема 5. Сучасна теорія смислу.	12	2	2			8
Разом за модуль 1	60	12	10			38
Модуль 2. Сучасні практики філософських досліджень						
Тема 6. Комунікативна раціональність в сучасній теорії пізнання	12	2	2			8
Тема 7. Проблема інтерсуб'єктивності в сучасній епістемології.	11	2	2			7
Тема 8. «Тілесність» в пізнанні як сучасна епістемологічна проблема.	11	2	2			7
Тема 9. Особливості та перспективи розвитку сучасної науки.	13	2	2			9
Тема 10. Специфіка та проблемність соціальної епістемології.	13	2	2			9
Разом за модуль 2	60	10	10			40
Разом за семестр	120	22	20	-	-	78

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
		лекції	Практичні (семінарські)	лабораторні	Індивідуальна робота	Самостійна робота
Модуль 1. Теоретико-методологічні засади сучасної епістемології						
Тема 1. Основні проблеми сучасної епістемології.	12	2				10

Тема 2. Статус знання в сучасній епістемології	11	1				10
Тема 3. Переосмислення статусу суб'єкта пізнання в сучасній епістемології.	11	1				10
Тема 4. Сучасне розуміння істини в пізнанні	11	1				10
Тема 5. Сучасна теорія смислу.	11	1				10
Разом за модуль 1	56	6				50
Модуль 2. Сучасні практики філософських досліджень						
Тема 6. Комуникативна раціональність в сучасній теорії пізнання	14	2				12
Тема 7. Проблема інтерсуб'єктивності в сучасній епістемології.	13	1				12
Тема 8. «Тілесність» в пізнанні як сучасна епістемологічна проблема.	13	1				12
Тема 9. Особливості та перспективи розвитку сучасної науки.	13	1				12
Тема 10. Специфіка та проблемність соціальної епістемології.	11	1				10
Разом за модуль 2	64	6				58
Разом за семестр	120	12				108

6.3. Темі практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Основні проблеми сучасної епістемології.	2	-
2	Статус знання в сучасній епістемології	2	-
3	Переосмислення статусу суб'єкта пізнання в сучасній епістемології.	2	-
4	Сучасне розуміння істини в пізнанні	2	-
5	Сучасна теорія смислу.	2	-
6	Комуникативна раціональність в сучасній теорії пізнання	2	-
7	Проблема інтерсуб'єктивності в сучасній епістемології.	2	-

8	«Тілесність» в пізнанні як сучасна епістемологічна проблема.	2	-
9	Особливості та перспективи розвитку сучасної науки.	2	-
10	Специфіка та проблемність соціальної епістемології.	2	-
	Разом	20	-

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Основні проблеми сучасної епістемології.	8	10
2	Статус знання в сучасній епістемології	8	10
3	Переосмислення статусу суб'єкта пізнання в сучасній епістемології.	7	10
4	Сучасне розуміння істини в пізнанні	7	10
5	Сучасна теорія смислу.	8	10
6	Комунікативна раціональність в сучасній теорії пізнання	8	12
7	Проблема інтерсуб'єктивності в сучасній епістемології.	7	12
8	«Тілесність» в пізнанні як сучасна епістемологічна проблема.	7	12
9	Особливості та перспективи розвитку сучасної науки.	9	12
10	Специфіка та проблемність соціальної епістемології.	9	10
	Разом	78	108

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Навчальна дисципліна «Епістемологічні проблеми сучасної філософії» частково передбачає комп'ютерне тестування. Тестування здійснюється в системі Moodle. Тому для успішного оволодіння змістовим обсягом компонент програми використовуються спеціалізовані кабінети, обладнані мультимедійними пристроями та Wi-fi мережею.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Голдстейн М., Голдстейн И. Как мы познаем. Исследование процесса научного познания. / Сокр. пер. с англ. – М.: Знание, 1984. – 256 с., ил.
2. Дротянко, Л. Г. Фундаментальне та прикладне знання як соціокультурна та праксеологічна проблема [Текст] / Л. Г. Дротянко; Центр гуманіт. освіти НАН України, Кіровоград. держ. пед. ун-т ім. В. Винниченка. – К.: Четверта хвиля, 1998. – 174 с.
3. Знание как предмет эпистемологии [Текст] / Рос. акад. наук, Ин-т философии; Отв. ред. В.А. Лекторский. – М.: ИФ РАН, 2011. – 223 с.
4. Ильин В. В. Теория познания. Герменевтическая методология. Архитектура понимания: монография. – М.: Проспект, 2018. – 184 с.
5. Ильин В. В., Лебедев С. А., Губман Б. Л. Введение в философию: учебное пособие / под ред. С. А. Лебедева. – Москва: Проспект, 2018. – 368 с.
6. Ильин В.В. Теория познания. Социальная эпистемология. Социология знания. – М.: Академический Проект; Гаудеамус, 2014. – 204 с.
7. Ильин В. В. Философия: учебник. В 2 т. Т. 1 / В. В. Ильин. — Ростов н/Д: «Феникс», 2006. — 832 с. — (Высшее образование).
8. История, философия и методология науки и техники: учебник для магистров / Н. Г. Багдасарьян, В. Г. Горохов, А. П. Назаретян; под общ. ред. Н. Г. Багдасарьян. — М.: Издательство «Юрайт», 2015. — 383 с. — Серия: Магистр.
9. Кононюк А. Е. Обобщенная теория познания и созидания. К.2. Ч.2. – К.: «Освіта України», 2013. – 564 с.
10. Петрушенко В. Л. Гносеологія та епістемологія: Навчальний посібник / В. Петрушенко. – Львів: «Новий Світ – 2000», 2020. – 209 с.
11. Степин В. С., Кузнецова Л. Ф. Научная картина мира в культуре техногенной цивилизации. – М., 1994. – 274 с.
12. Философия и методология познания: Учебник для магистров и аспирантов – Санкт-Петербургский университет МВД России; Академия права, экономики и безопасности жизнедеятельности; СПбГУ; СПбГАУ; ИпиП (СПб.) / Под общ. и науч. ред. В.Л. Обухова, Ю.Н. Солонина, В.П. Сальникова и В.В. Васильковой. – СПб.: Фонд поддержки науки и образования в области правоохранительной деятельности «Университет», 2003. – 560 с.
13. Эпистемология: перспективы развития / Отв. ред. В. А. Лекторский; отв. сек. Е. О. Труфанова. – «Канон+», РООИ «Реабилитация», 2012. – 536 с.

Допоміжна література

1. Амеліна С. Б. Конструювання образу людської тілесності у смислового полі масової культури / С. Б. Амеліна // Вісник Дніпропетровського університету, 2014, Т. 22, Вип. 24 (2). – С. 3-8.
2. Ардашкин И. Б. Эпистемологические аспекты исследования телесности человека / И. Б. Ардашкин // Известия Томского политехнического университета. Философия, социология и культурология. Т. 321. – 2012. – № 6. – С. 119-126.
3. Богданова В.О. Эпистемология телесности: от модели «телопротез» к модели «тело-сознание» / В. О. Богданова // Философия и культура. – 2011. № 2 (38). – С. 9-19.
4. Вовк С. М. Некласична методологія: сутність, структура й перспективи розвитку / С. М. Вовк // Філософські проблеми гуманітарних наук (Збірка наукових праць). – К., 2009. – Режим доступу: <http://www.info-library.com.ua/books-text-11457.html>
5. Галуцьких І. Сенсорно-чуттєве тіло та його художня репрезентація в образно-нарративній структурі англійської літератури модернізму й постмодернізму / Ірина Галуцьких // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. РОЗДІЛ III. Дискурсознавство. Текстологія. Літературознавство. – №3, 2015. – С. 128-134.
6. Губерський Л. В. Гуманітарний простір освіти: сучасні виміри та пріоритети. / Л. В.Губерський // Філософські проблеми гуманітарних наук (Збірка наукових праць). – К., 2009. – Режим доступу: <http://www.info-library.com.ua/books-text-11392.html>
7. Гуманитарное знание и вызовы времени / Отв. ред. и составитель тома С. Я. Левит. – М., СПб.: Центр гуманитарных инициатив; Университетская книга, 2014. – 480 с. (Серия «Humanitas»).
8. Гуссерль Э. Логические исследования. Картезианские размышления. Кризис европейских наук и трансцендентальная феноменология. Кризис европейского человечества и философия. Философия как строгая наука / Гуссерль Э. – Мн.: Харвест, М.: АСТ, 2000. – 772 с.
9. Знание как предмет эпистемологии [Текст] / Рос. акад. наук, Ин-т философии; Отв. ред. В.А. Лекторский. – М.: ИФ РАН, 2011. – 223 с.
10. Іванчук А. Феноменологічна концепція «тіла» у творчості М. Мерло-Понті / Андрій Іванчук // Проблеми гуманітарних наук. Серія: Філософія. Випуск 35. – 2015. – С. 139-146.
11. Ильин В. В., Мамедов А. А., Бирюкова Е. А., Мюллеринен Е. А., Платонов В. В. Структура герменевтического акта: гносеологический аспект // Сервис Plus: Культура и цивилизация. – Том 11. – 2017. – №2. – С. 102-110.

12. Касавин И. Т. Современная эпистемология и ее критики: о кризисах и перспективах / И. Т. Касавин // Эпистемология и философия науки. – Т. 55. – 2018. – № 4. – С. 8-25.
13. Колотило В. В. Сучасна картина світу і світогляд людини / В. В. Колотило // Філософські проблеми гуманітарних наук (Збірка наукових праць). – К., 2009. – Режим доступу:
<http://www.info-library.com.ua/books-text-11466.html>
14. Кравцов Ю. С. Теория коммуникации как интенциональное основание парадигмы социально-философского знания / Ю. С. Кравцов // Філософські проблеми гуманітарних наук (Збірка наукових праць). – К., 2009. – Режим доступу:
<http://www.info-library.com.ua/books-text-11529.html>
15. Культурно-историческая эпистемология: проблемы и перспективы. К 70-летию Бориса Исаевича Пружинина / Отв. ред.-сост. Н. С. Автономова, Т. Г. Щедрина. – М., 2014. – (Серия «Humanitas»).
16. Кун Т. Структура научных революций / Томас Кун. – М.: Прогресс, 1977. – 304 с.
17. Латур Б. Наука в действии: следуя за учеными и инженерами внутри общества. – СПб.: Изд-во Европ. ун-та в Санкт-Петербурге, 2013. – 414 с.
18. Лебідь А. Є. Істина: від онтології ἀλήθεια до епістемології ψευδος / А. Є. Лебідь // Філософія науки: традиції та інновації. – 2011, № 2 (4). – С. 26-32.
19. Лекторский В. А. Эпистемология классическая и неклассическая / В. А. Лекторский. – М.: Эдиториал УРСС, 2001. – 256 с.
20. Логико-эпистемологические и социально-психологические мотивы в современной методологии науки. / Г.П. Щедровицкий. // Философия. Наука. Методология. – М., 1997.
21. Малишена Ю. О. Епістемологічна проблематика соціальної епістемології / Ю. О. Малишена // Альманах. Філософські проблеми гуманітарних наук. – № 26. – 2017. – С. 37-40.
22. Малишена Ю. О. Колективність знання: дискусії в контексті соціальної епістемології / Ю. О. Малишена // Альманах. Філософські проблеми гуманітарних наук. – № 2(28). – 2018. – С. 38-40.
23. Мерло-Понти М. Сомнения Сезанна / М. Мерло-Понти ; пер А. Гараджи [Электронный ресурс] // Теории и практики. – Режим доступа : <http://theoryandpractice.ru/posts/7647-cezanne>.
24. Мерло-Понти М. Феноменология восприятия / М. Мерло-Понти ; пер. с фр. под ред. И.С. Вдовиной, С.Л. Фокина. – СПб.: Ювента; Наука, 1999. – 603 с.

25. Мотрошилова Н.В. "Социальная эпистемология": новые проблемы, дискуссии и дихотомии / Н.В. Мотрошилова. // Ценности и смыслы. № 5. – М.: Институт эффективных технологий, 2011. – С. 5–31.
26. Муха О. Трансформація людської тілесності у ХХІ сторіччі: на шляху до «тіла майбутнього». / Ольга Муха // Соціогуманітарні проблеми людини. – № 5, 2010. – С. 60-68.
27. Надибська Оксана. Епістемологічний дискурс соціогуманітарного дослідження пріоритетів / Оксана Надибська // Філософія освіти. 1-2 (8) / 2009. – С. 67-79.
28. Петрушенко В. Л. Людина і знання: епістемологічна складова філософської антропології / В. Л. Петрушенко // Humanitarian vision. – 2017. – Vol. 3, Num. 1. – С. 67-72.
29. Петрушенко В. Л. Структура і розвиток знання / В. Л. Петрушенко // Humanitarian vision. – 2018. – Vol. 4, Num. 2. – С. 46-50. – Режим доступу:
http://nbuv.gov.ua/UJRN/hv_2018_4_2_10
30. Релятивизм, плюрализм, критицизм: эпистемологический анализ [Текст] / Рос. акад. наук, Ин-т философии; Отв. ред. В.А. Лекторский. – М.: ИФ РАН, 2012. – 181 с.
31. Решетникова Е. В. Метафора в постнеклассическом познании: монография / Е. В. Решетникова; Новосиб. гос. архитектур.-строит. ун-т (Сибстрин). – Новосибирск: НГАСУ (Сибстрин), 2013. – 160 с.
32. Свасьян К. А. Феноменологическое познание. Пропедевтика и критика / [Отв. ред. Э. Р. Атаян]; АН АрмССР. Ин-т философии и права. – Ер.: Изд-во АН Арм. ССР, 1987. – 199 с.
33. Сибиряков И. В. Метафора: гносеологический статус, механизмы реализации и роль в познании : монография / И. В. Сибиряков ; Федеральное гос. образовательное учреждение высш. проф. образования «Челябинский гос. ун-т». – Челябинск: Челябинская гос. акад. культуры и искусств, 2006. – 128 с.
34. Современные тенденции развития эпистемологии (материалы «круглого стола») [Электронный ресурс] // Вопросы философии. - № 10. – 2018. – Режим доступа:
http://vphil.ru/index.php?option=com_content&task=view&id=2053&Itemid=52
35. Суриков К. А., Пугачева Л. Г. Человек в космосе мышления. Введение в эпистемологию (сборник) / К. А. Суриков, Л. Г. Пугачева. — М.: «Товарищество научных изданий КМК», 2008.
36. Телесность как эпистемологический феномен [Текст] / Рос. акад. наук, Ин-т философии; Отв. ред. И.А. Бескова. – М.: ИФРАН, 2009. – 231 с.
37. Фейерабенд П. Избранные труды по методологии науки / пер. с англ. и нем. – М. : Прогресс, 1986. – 542 с.

38. Филатов В.П. Научное познание и мир человека. – М.: Политиздат, 1989.
– 270 с.
39. Философия науки. Эпистемология в междисциплинарных исследованиях. Вып. 19. / Отв. ред. И. А. Герасимова. – М., 2014.
40. Хилл Томас. Современные теории познания / Перевод с английского; Общая редакция и предисловие проф. Б. Э. Быховского М.: Прогресс, 1965. – 533 с.
41. Чуйко В. Л. Когнітивізм як об'єкт когнітології. Монографія. – Ніжин: Вид-во «Міланік», 2007. – 148 с.
42. Чуйко В. Л. Суб'єкт реконструючої рефлексії / В. Л. Чуйко // Вісник Національного авіаційного університету. Сер.: Філософія. Культурологія. – 2009. – № 2. – С. 37-42. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnau_f_2009_2_10
43. Шуман А.Н. Трансцендентальная философия. – Минск: Экономпресс, 2002. – 416 с.
44. Щедровицкий Г. П. Логико-эпистемологические и социально-психологические мотивы в современной методологии науки / Л. П. Щедровицкий [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.fondgp.ru/publications/%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B8%D0%BA%D0%BE-%D1%8D%D0%BF%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%BC%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B5-%D0%B8-%D1%81%D0%BE%D1%86%D0%B8%D0%B0%D0%BB%D1%8C/>
45. Щедровицкий Г. П. Синтез знаний: проблемы и методы // На пути к теории научного знания. М., 1984. С. 67–109.
46. Эволюционная эпистемология: проблемы, перспективы. – М.: «Российская политическая энциклопедия» (РОССПЭН), 1996. – 194 с.
47. Эпистемология вчера и сегодня [Текст] / Рос. акад. наук, Ин-т философии; Отв. ред. В.А. Лекторский. – М.: ИФРАН, 2010. – 188 с.
48. Эпистемология сегодня. Идеи, проблемы, дискуссии: монография / Под ред. чл.-корр. РАН И.Т. Касавина и Н.Н. Ворониной. – Н. Новгород: Изд-во Нижегородского госуниверситета им. Н.И. Лобачевского, 2018. – 413 с.
49. Habermas, Jürgen. The theory of communicative action. Vol. 1: Reason and the rationalization of society / Translated and with an Introduction by Thomas McCarthy. – Boston: Beacon Press, 1984. – 465 p.
50. Machin, Amanda. Bodies of knowledge and knowledge of bodies: “We can know more than we can tell” // Epistemology & Philosophy of Science. 2018, vol. 55, no. 4, pp. 84–97.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Архіви наукового журналу «Епістемологічні дослідження в філософії, соціальних і політичних науках». – Режим доступу:
<https://visnukpfs.dp.ua/index.php/PFS/issue/archive>
2. Архіви наукового журналу «Эпистемология и философия науки». – Режим доступу: <https://journal.iph.ras.ru/issue/archive>
3. Достоинство знания как проблема современной эпистемологии. Материалы «круглого стола» [Электронный ресурс] // Вопросы философии. – 2016. – № 8. – Режим доступу: http://vphil.ru/index.php?option=com_content&task=view&id=1451
4. Каталог посилань на ресурси Інтернет «Навчальні дисципліни» – Сайт http://library.vspu.edu.ua/html/posilan_disciplini.html
5. Електронний каталог наукової бібліотеки НАКККіМ
Ресурс:
http://library.nakkkim.edu.ua:8080/libr/TopicDescription?topic_id=438
6. Журнал «Философия науки». Вып. 15. Эпистемология: актуальные проблемы. – М.: ИФ РАН, 2010. – Режим доступу: https://iph.ras.ru/ps_15.htm
7. Стенфордська філософська енциклопедія: переклади вибраних статей. – Режим доступу:
<http://www.philosophy.ru/ru/phil/iph.ras/library/ruspaper/KEZIN1.htm>
8. Знание в связях социальности: Монография. – 2003. – Режим доступу: <http://filosof.historic.ru/books/item/f00/s00/z0000912/st000.shtml>